

3. Оренда землі у воєнний час: законодавче регулювання URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/213912_orenda-zeml-u-vonniy-chas-zakonodavche-regulyuvannya

4. Оренда землі сільськогосподарського призначення в умовах воєнного стану. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA01580

Колібик Ірина Олександрівна,
*студентка 2-го курсу магістратури факультету
цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри аграрного,
земельного та екологічного права Платонова Є. О.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕНЕРГЕТИКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

За останні декілька років наша держава змогла досягти значних успіхів у розвитку відновлюваних джерел енергії (далі – ВДЕ). На початку 2022 року потужність ВДЕ складала близько 9, 5 ГВт та більше ніж 12 млрд. доларів інвестиційних програм. На жаль, починаючи з початку проведення активних бойових дій в Україні чимала кількість об’єктів ВДЕ знаходяться в зоні ризику, руйнації або серйозного пошкодження, що вкрай негативно впливає на всю стратегію розвитку ВДЕ та енергетичну систему країни в цілому. Більше ніж 3970 МВт у системі ВДЕ знаходяться в областях проведення активних бойових дій або є частково зруйнованими. Стають під загрозою ще 2400 МВт, що знаходяться в безпосередній близькості з областями проведення активних бойових дій, де ризик їх знищення чи руйнації надзвичайно великий.

Варто визнати, що на даний час, українська енергетична система перебуває в критичному стані, оскільки почастишали випадки атаки на енергетичні об’єкти зі сторони РФ по всій території України, що тягне за собою численні пошкодження критичної інфраструктури – електричних і газових мереж. Пошкодження енергетичної системи, у тому числі системи ВДЕ, вкрай негативно впливає на економічну складову держави. Так, критичне зниження використання енергетичних продуктів відбувається у зв’язку з виїздом чималої частки громадян за кордон та припиненням діяльності бізнесу, у тому числі вели-

кого бізнесу, що споживає велику частку енергетичних потужностей. Тим не менш, не зважаючи на активні бойові дії по руйнації енергетичних об'єктів всій території нашої держави, Україна продовжує активну співпрацю та координацію всієї енергетичної системи України з енергосистемою Європейського Союзу (далі – ЄС). Особливо така динаміка пришвидшилась після отримання нашою державою статусу кандидата до вступу у ЄС [1]. На міжнародній арені наша держава презентувала власну стратегію післявоєнної відбудови сектору ВДЕ на суму понад \$750 млрд., що включатиме 850 проектів для відбудови енергетичного балансу держави та можливості експортної діяльності до країн ЄС.

З правової точки зору, після введення режиму воєнного стану на території України, змінився підхід у розвитку ВДЕ, що відобразилось на нормативно-правовій основі регулювання [2]. Перш за все, це масштабний відтік інвестиційного капіталу та запровадження додаткових механізмів контролю за об'єктами критичної інфраструктури. Важливим моментом видається створення умов для укладення Corporate PPA та Virtual PPA, оскільки це займає особливе місце у регулюванні корпоративних договорів на купівлю-продаж енергії, що дозволить стабілізувати ринок електричної енергії. До того ж, це має позитивний вплив на питання врегулювання колізій законодавства, яке регулює використання деривативних контрактів на ринку електроенергії.

Варто згадати й про умови організації та експлуатації «зелених» сертифікатів, що регулюється Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку видачі, використання та припинення дії гарантії походження електричної енергії для суб'єктів господарювання, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії» від 24 липня 2013 р. № 771. Цікавим аспектом є те, що прийняття зазначеної Постанови відбулось внаслідок виконання нашою державою міжнародних зобов'язань в енергетичному секторі, зокрема щодо імплементації Директиви ЄС 2009/28/ЄС. Даною Постановою була затверджена процедура щодо отримання виробниками ВДЕ «енергетичних» гарантій походження виробленої енергії строком від одного року щодо надання інформації кінцевим споживачам продукції, під час вироблення якої була використана електрична енергія, вироблена з альтернативних джерел енергії; статистичної звітності. На жаль, в розрізі питання режиму

воєнного стану зазначена Постанова фактично втратила свою дієвість, що нівелює її практичне застосування. Напередодні війни, Міністерство енергетики України розробило законопроект щодо можливості запровадження системи Feed-in-Premium, тобто «контрактів на різницю». Такий механізм передбачається для виробників з ВДЕ замість фіксованих платежів за так званим «зеленим» тарифом. За такою правовою формулою, виробники ВДЕ мали б можливість самостійно реалізовувати вироблену енергію, при цьому маючи право на отримання грошової різниці між встановленим «зеленим» тарифом та реальною ціною подібного товару на ринку [3]. Тим не менш, прийняття такого законопроекту наразі відкладається, оскільки можливість забезпечення такої процедури зі сторони Держави неможливо внаслідок проведення бойових дій.

Таким чином, на даний час енергетична система України стоїть перед серйозними викликами, оскільки вона знаходиться в переліку об'єктів знищення зі сторони РФ. Варто зазначити про позитивну динаміку щодо пристосування до сьогоденних реалій в правовому полі системи ВДЕ зі сторони держави, як на національному рівні, зокрема внесення змін в профільні закони «Про ринок електричної енергії», «Про альтернативні джерела енергії», так і на міжнародному рівні, у т.ч. шляхом укладання договорів щодо розвитку співпраці між Україною та країнами ЄС, незважаючи на проведення бойових дій. Це дає сподівання не тільки на повернення енергетичної системи України до довоєнного рівня, а й зростання інвестиційної привабливості сектора ВДЕ після закінчення війни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Савченко О. Енергетичний фронт: ситуація в сфері ВДЕ критична і потрібен діалог із владою – голова правового комітету АСЕУ Савченко. Енергореформа. URL: <http://reform.energy/news/energetichniy-front-79-situatsiya-v-sferi-vde-kritichna-i-potriben-dialog-iz-vladoyu-golova-pravovogokomitetu-aseu-savchenko-20098>
2. Кузьмін Д. В., Іващенко М. М. Правові засади використання відновлювальних джерел енергії приватними домогосподарствами на території України. *Право і суспільство*. 2019. № 2. С. 67-77.
3. Сагайдак І. С., Чорна Т. М., Авраменко Н. Л. «Зелений тариф» як механізм стимулювання відновлюваної енергетики України. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6615>